

Advies MKI/MPG stelsel

Aspect Snelheid

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

13 juni 2023

Project Advies MKI/MPG stelsel
Opdrachtgever Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Document Aspect Snelheid
Status Concept 01
Datum 13 juni 2023
Referentie 136975/23-010.007

Projectcode 136975
Projectleider Ir. M.E.M. Schöffner
Projectdirecteur Ir. S.H.L. Lamerichs

Auteur(s) M.A.H. Vieveen MSc
Gecontroleerd door Ir.ing. M.E.M. Schöffner
Goedgekeurd door Ir. M.E.M. Schöffner

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Versnellen van het MKI/MPG stelsel	4
1.2	Aanpak	4
1.3	Interviews	6
	1.3.1 Introductie betrokkenen	6
	1.3.2 Verslagen interviews	7
1.4	Inzichten per processtap	8
2	SUGGESTIES VOOR VERSNELLING	10
	Laatste pagina	12
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	- Interview 1 (Monique Dorresteyn - Rijkswaterstaat) - Interview 2 (Mantijn van Leeuwen - NIBE) - Interview 3 (Jan-Willem Groot - NMD) - Interview 4 (Marcel Muskens - Heijmans) - Interview 5 (Kamiel Jansen - Aveco de Bondt)	12

1

INLEIDING

1.1 Versnellen van het MKI/MPG stelsel

RVO ondersteunt de ontwikkeling van de Transitieagenda Circulaire Bouw als onderdeel van het Rijksbrede programma Circulaire Economie. Een van de elementen is de inrichting van het zogenoemde basiskamp in 2023. Om dit basiskamp gereed te hebben is er een werkgroep vanuit het TT Circulaire Bouweconomie (nader te noemen: CBE) opgericht voor het thema: 'doorontwikkeling stelsel circulariteit voor de gebouwde omgeving'.

Om een advies te genereren voor de doorontwikkelingen van het stelsel circulariteit, zijn er in de werkgroep verschillende focusaspecten aangebracht. Het aspect 'snelheid' (of versnelling) is een belangrijke focus waar de volgende vraag is gesteld; **In hoeverre draagt de huidige inrichting van het stelsel bij aan een korte tijdbesteding en onnodige administratieve last voor gebruikers?** In eerste instantie moet het bouwproces en de daarbij komende uitvoering voorop staan. Belangrijk is dat het meet- en monitoringstelsel geen vertragingen veroorzaakt voor de uitvoering van bouwplannen en een aannemer belemmert in z'n uitvoerwerkzaamheden. De adviezen in dit rapport helpen bij de doorontwikkeling van de 'snelheid van het stelsel'.

1.2 Aanpak

Het stelsel opgedeeld in processen

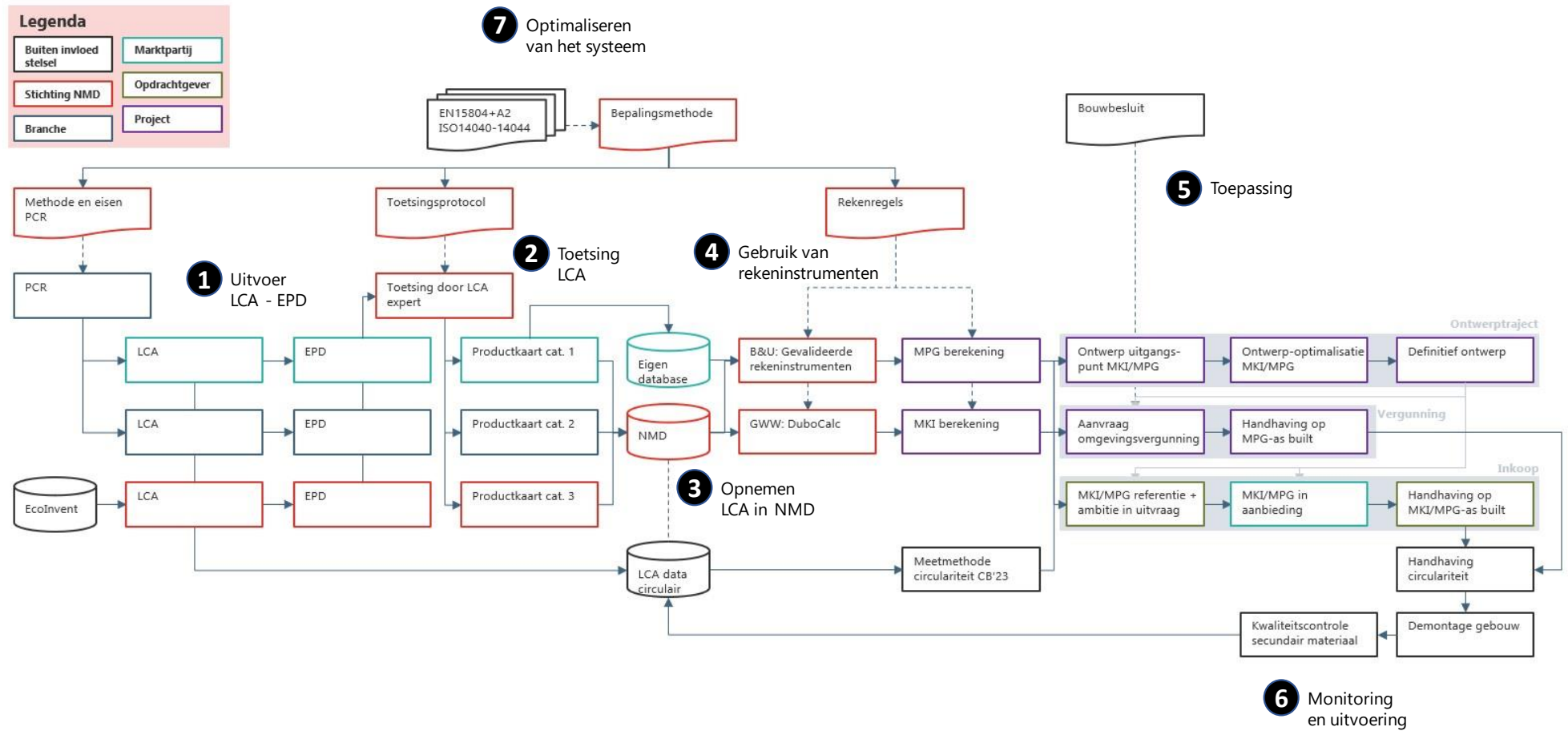
Het MKI/MPG stelsel (nader te noemen: het stelsel) is gevisualiseerd in afbeelding 1.1. In de afbeelding staan de acties met bijbehorende processtappen. Voor dit onderzoek hebben we de verschillende processtappen onderverdeeld in de volgende zeven processen:

- 1 uitvoer van LCA - EPD;
- 2 toetsing;
- 3 opnemen LCA in NMD;
- 4 gebruik van rekeninstrumenten;
- 5 bouwbesluit;
 - ontwerptraject;
 - vergunning;
 - inkoop;
- 6 monitoring en uitvoering;
- 7 optimaliseren van het systeem.

Aan de hand van interviews met experts zijn deze processtappen bevestigd, om erachter te komen waar de impact zit op de snelheid (en versnelling) van het stelsel; onder andere door kennis, capaciteit en administratieve last.

MKI/MPG Stelsel

Afbeelding 1.1 Overzicht van de zeven processtappen en onderliggende processen van het MKI/MPG stelsel

Snelheid van het MKI/MPG stelsel

Verskillende aspecten zijn meegenomen in de analyse van snelheid van het stelsel:

- kortere tijdsbesteding (administratieve last), totaal aantal uren (kosten) verminderen zonder dat de kwaliteit van berekeningen verminderd;
- een eenduidige en efficiënte organisatie (type gebruikers et cetera);
- uniformiteit en eenduidigheid (één circulair stelsel 'van en voor' de markt, in plaats van een wirwar aan verschillende tools);
- snelheid van ontwikkeling van het stelsel;
- capaciteit van betrokkenen in het stelsel;
- kennisniveau van partijen/personen in het stelsel;
- afhankelijkheden van Europa kunnen snelheid beïnvloeden. Denk aan ontwikkelingen die op ons af (kunnen) komen, of het omzetten van buitenlandse EPD's naar de NMD / niet NL'se LCA's;
- zijn er wellicht verschillen in 'snelheid' voor landelijke infra (RWS) en voor decentrale bouw.

Een aantal definities worden gebruikt om de snelheid van de processen binnen het MKI/MPG Stelsel te beschrijven. De definities die we hanteren zijn:

Tijdsbesteding:

- doorlooptijd: de periode die verstrijkt tussen de start en het einde van een proces (1-7);
- administratieve last: de daadwerkelijke tijd die wordt besteed voor het uitvoeren van de acties binnen een proces (exclusief wachttijden e.d.).

Goed functioneren

Onder 'goed functioneren' verstaan we, dat het opstellen, meten en toetsen van circulariteit door middel van het stelsel geen vertragingen/of dusdanig veel administratieve last oplevert, waardoor het functioneren en/of het breder toepassing van het systeem door partijen en overheden wordt belemmerd.

Kansen of bedreigingen:

- bedreiging: proces levert vertraging op van de transitie richting een circulaire bouwconomie;
- kans: er is potentie om de processtap qua uitvoering (administratieve last) of doorlooptijd te versnellen.

1.3 Interviews

1.3.1 Introductie betrokkenen

Er zijn vier keer online interviews uitgevoerd met de belangrijkste stakeholders in het proces. Dit zijn een opdrachtgever, een LCA-bureau, de NMD, een aannemer en een toetsers/beheerder. De volgende personen zijn geïnterviewd:

Tabel 1.1 Geïnterviewden

Stakeholder	Organisatie	Naam persoon
Opdrachtgever	Rijkswaterstaat	Monique Dorresteyn
LCA-bureau	NIBE	Mantijn van Leeuwen
De NMD	NMD	Jan-Willem Groot (directeur)
Aannemer	Heijmans	Marcel Muskens
Toetsers/ beheerder	Aveco de Bondt	Kamiel Jansen

1.3.2 Verslagen interviews

De volledige uitgeschreven notities zijn te vinden in de bijlage. Hieronder per interview de belangrijkste conclusies die leiden tot de aanbevelingen in hoofdstuk 2 en de bijbehorende acties.

Opdrachtgever - Rijkswaterstaat - Monique Dorresteyn

- omrekenen van eenheden in de ontwerpfase kost veel tijd omdat deze vaak niet overeen komen;
- aanbestedingsproces kost zes weken waarin een verdiept plan van aanpak wordt verwacht, maar doordat LCA's dan nog niet getoetst zijn, leidt dit vaak tot vertraging of minder onderbouwde keuzes;
- wijzigingen in de bepalingmethode komen relatief onverwacht, waardoor deze niet op tijd doorgevoerd kunnen worden in de rekeninstrumenten (DuboCalc);
- tijdens monitoring moet gewerkt worden met achterhaalde databases. Dit leidt tot discussies over de verplichtingen van de aannemer.

LCA-bureau - NIBE - Mantijn van Leeuwen

- de mate van nauwkeurigheid, en het wel of niet 'durven' inleveren van het detailniveau van LCA's heeft veel invloed op de snelheid van het beschikbaar stellen van data. We besteden te veel tijd aan gedetailleerde processen van de LCA, die niet of nauwelijks significant zijn;
- gezamenlijke Europese richtlijnen helpen met versnellen; op dit moment is het juist een belemmering omdat we andere eisen hebben waardoor bijvoorbeeld EPD's van producenten in Europa niet te gebruiken zijn. Hierdoor hebben we ons eigen 'clubje' veel meer tijd nodig om data te verzamelen, terwijl als we diezelfde data in heel Europa zouden verzamelen, we veel sneller zouden kunnen werken;
- de beschikbaarheid van toetsers is ook belemmerend, als we die experts zouden kunnen delen binnen Europa dan zouden we ook kunnen versnellen;
- vooraf gevalideerde tools (bijv. uit Noorwegen) kunnen helpen in versnellen, wel afwegingen in kwaliteitscontrole maken.

De NMD - Jan-Willem Groot (directeur)

- het aanbod en aanmeldingen van LCA-experts en (potentiële) toetsers is laag;
- er is een ontwikkeling doorgemaakt in opschalen: de ontwikkelingsvraag zit nu in ICT ontwikkeling, skills, geld, database team moet versterkt worden, meer projectleiders en secretarissen, misschien wel beleidsmedewerkers of IT- kunde, en daarna als die basis goed loopt ook meer behoefte aan communicatie;
- publiek toegankelijke viewer voor productkaarten en database is verder ontwikkeld en komt online;
- categorie 3 data voor B&U zal nog een slag in worden gemaakt in de toekomst.

Aannemer - Heijmans - Marcel Muskens

- scope afbakenen kost de meeste tijd. Vooral het gebrek aan eenduidigheid in uitvragen leidt tot vertraging. Het is bijna niet te volgen, vooral bij verschillende opdrachtgevers. RWS nog redelijk consistent, daarbuiten veel inconsistentie;
- financiële systemen matchen niet altijd met de hoeveelheden/eenheden;
- nieuwe rapporten geven niet duidelijk de verschillen aan en zorgt voor erg veel zoekwerk. Nieuwe spelregels leeswijzer met wijzigingen/markeringen is wenselijk.

Toetser/ beheerder - Aveco de Bondt - Kamiel Jansen

- bij opstellen van LCA's gaat veel tijd naar end of life scenario's omdat daar weinig eenduidigheid over is.
- voor kleine partijen ten opzichte van grote partijen is de investering voor het uitvoeren van een LCA groot vanwege de relatief beperktere financiële middelen en de daardoor beperkte tijds capaciteit voor het opstellen van LCA's. Dit zorgt voor oneerlijke concurrentie. Invoeren van gegevens in de NMD gaat traag, een 'API' (digitale automatische verwijzing) naar de gebruikte software tools zou gewenst zijn;
- bij handmatig opgestelde LCA's duurt de toetsing een stuk langer. Bij gebruikte tools kunnen de wijzigingen ook automatisch worden doorgevoerd;
- uniformiteit voor eenheden: Eenheden komen vaak niet overeen, eigenlijk zouden volume en massa altijd beschikbaar moeten zijn in de NMD (voortrajecten SO matchen vaak niet met de aannemer);

- doorontwikkeling experts; er zijn wel mensen die willen, maar door goedkeuring NMD levert dit vertraging en partijen/personen op die het proces vroegtijdig stoppen.

1.4 Inzichten per processtap

Per processtap uit afbeelding 1.1, worden in deze paragraaf de inzichten uit de interviews beschreven.

Processtap 1: Uitvoer/Opstellen LCA

Voor het opstellen van een LCA is het vereist om alle relevante milieudata te verzamelen. In de praktijk is gebleken dat het verzamelen van data een tijdrovend en arbeidsintensief proces is. De tijdsduur voor het verzamelen van de data vraagt al snel een paar maanden. In extreme gevallen gaan er een paar jaar overheen voordat alle gegevens zijn verzameld. (bron: NMD).

De meeste tijd zit met name in het opstellen van de LCA's. Voor categorie 1 data geldt dat de dataverzameling voor het opstellen van een LCA tijdrovend is. Dit is met name het geval wanneer de producent voor de eerste keer een LCA opstelt. Wanneer er meerdere LCA's worden opgesteld vanuit dezelfde producent, dan kunnen zij hun eigen data hergebruiken. Er zijn vergelijkbare materialen en processen voor hun producten en het proces van het opstellen van een LCA kan steeds sneller plaatsvinden. Aangezien dit een tijdrovend proces is, zullen er ook voldoende financiële middelen beschikbaar moeten zijn om een LCA te kunnen maken. Niet elke producent beschikt over voldoende middelen om LCA's op te kunnen stellen. Vooral vernieuwende startende producenten en innovaties hebben tekort aan financiële middelen en bij hun zal de LCA data daarom ook langer uitblijven en niet beschikbaar zijn. Dit leidt naast de tijdscomponent ook tot oneerlijke concurrentie.

In categorie 2 is er medewerking vereist van meerdere producenten binnen de branche. Representativiteit is niet altijd dekkend te krijgen waardoor deze niet door de toetsing komt. Degenen die het 'goed' doen weerhouden zich vaak van delen van data, omdat zij geen baat hebben bij branchegemiddelden. Zij zijn huiverig voor het meeliften van 'vervuilers' op hun waardes.

Vanuit het perspectief van RWS is het ontwikkelen van categorie 3 data een omslachtig proces. RWS doet een verzoek aan de NMD voor onderzoek naar categorie 3 data, en de NMD zet dit vervolgens uit in de markt. Hierna volgt nog een toetsingscontrole vanuit de NMD, waarbij ook weer vertraging kan optreden vanwege de beperkte capaciteit.

De bedreigingen van deze tijdrovende processtap, is dat er geen nieuwe LCA's kunnen worden opgesteld tijdens aanbestedingstrajecten, en dat kleine en innovatieve bedrijven een achterstand hebben vanwege onvoldoende tijd en middelen.

Processtap 2: Toetsing van LCA

In Nederland zijn ongeveer 30 erkende LCA-controleurs. Dit betekent dat er een relatief lage capaciteit is aan toetsers. Dit maakt met name de doorlooptijd van goedkeuring na het opstellen van een LCA onnodig lang. De markt is voor de snelheid van deze processtap afhankelijk van de beschikbaarheid van erkende toetsers. Rijkswaterstaat verwacht bij aanbestedingen, zes weken na gunning een getoetst PvA inclusief producent data. Vaak is dit praktisch niet haalbaar voor aannemers, mede door de lange doorlooptijd van toetsing. Verschillende tools voor automatisering met vooraf getoetste LCA's kunnen versnelling bieden, maar kan ook een belemmering opleveren voor het waarborgen van de kwaliteit.

Wanneer een producent een EPD wil maken voor zijn nieuwe product, moet hij zelf de toetsing regelen van de LCA voor publicatie. Dit is vaak een afweging, met name vanuit financieel oogpunt, omdat dit gaat over een flinke investering (vooral voor beginnende ondernemers).

Processtap 3: Opnemen in de NMD

Nauwkeurige data en nieuwe kennis bij aannemers leidt tot een voordeel in een aanbesteding. Echter blijft circa 80 % van de goedgekeurde GWW-data ongepubliceerd, vanwege het onderscheidende

gunningsvoordeel dat partijen hier mee kunnen behalen. Dit vertraagt niet alleen het algemene innovatieniveau in Nederland, dit zorgt ook voor veel tijdsverlies omdat verschillende partijen soortgelijke LCA's moeten opstellen. Ook wordt er veel tijd besteed aan het handmatig invoeren van data. Er is behoefte aan automatisering, zoals met behulp van een 'API', om de tijd voor het invoeren van de data te beperken. Dit gebeurt al in andere Europese landen.

Processtap 4: Gebruik van rekeninstrumenten

Het kost veel tijd om wijzigingen die doorgevoerd worden in de Bepalingsmethode, te verwerken in instrumenten zoals DuboCalc. Daarom zouden de wetgevingswijzigingen uit Brussel (aanpassingen aan de norm EN15804) op tijd gecommuniceerd moeten worden aan de instrumenthouders. Om de complexiteit te verkleinen en de bruikbaarheid te vergroten, is er behoefte aan begrijpbare tools voor niet-experts. Ook het verdienmodel /databescherming van de NMD vormt een blokkade. Er is veel handmatig gebruik in Excel vanwege de beperkte mogelijkheden in software, waardoor updaten van gegevens met nieuwe hoeveelheden of het herleiden van data tot extra tijd kan leiden. Ook de foutgevoeligheid van dit proces kan tot tijdsverlies leiden.

Processtap 5: Bouwbesluit (ontwerptraject, vergunning, inkoop)

De capaciteit en kennis van betrokken deelnemers is erg belangrijk.

Een gebrek aan eenduidigheid is een vertragende factor:

- de bepaling van de scope in een uitvraag;
- het omrekenen van eenheden;
- duidelijkheid over end of life scenario's.

De beschikbaarheid van data en tools heeft impact op de doorlooptijd. Zo zijn er nog nauwelijks uniforme tools beschikbaar voor de ontwerpfasen.

Processtap 6: Monitoring en uitvoering

Doordat de uitvoering veel later plaatsvindt dan de aanbesteding, heeft men te maken met achterhaalde data. De data blijkt dan onjuist te zijn doordat berekeningen zijn gemaakt in een eerder traject. Dit leidt tot onnodige discussies over het al dan niet nakomen van verplichtingen van aannemers en of zij aansprakelijk kunnen worden gesteld voor het niet juist opleveren van de aangeboden MKI. Er is ook een mismatch binnen de verschillende systemen. De hoeveelheden en eenheden in financiële systemen wijken af van die bij de MKI. Tijdens en na de bouwfase is er onvoldoende duidelijkheid over het rapporteren van de MKI/MPG op basis van de daadwerkelijke realisatie. Hierdoor zijn de hoeveelheden in monitoring vaak ontbrekend.

Processtap 7: Optimaliseren van het systeem

Het doorvoeren van veranderingen aan het systeem gaat traag. Op dit moment is er beperkte capaciteit aan LCA-deskundigen bij NMD. De NMD is op dit moment aan het opschalen en er vinden ontwikkelingen plaats met het uitbreiden van capaciteit en expertise. De Nederlandse beoordelingen en rekenfactoren wijken af ten opzichte van buurlanden, waaronder ook het al dan niet toepassen van Module D. Wanneer er vanuit de EU opgedragen wordt dezelfde bepalingen te gebruiken, dan kan dit leiden tot veel tijdsinspanning omdat dan de Nederlandse Bepalingsmethode moet worden aangepast. Andersom zou ook de Nederlandse werkwijze als voorbeeld kunnen dienen voor het door ontwikkelen van het Europees niveau. Hiervoor moet worden gelobbyd in Brussel.

B&U t.o.v. GWW

In de benadering van het stelsel zijn niet echt grote verschillen te zien tussen GWW en B&U. Met name de beschikbaarheid aan overzicht van categorie 3 producten in de GWW is groter dan van de B&U. Dat komt doordat er voor de GWW net een project is geweest voor de door ontwikkeling van deze data. Dit zit er ook aan te komen voor B&U. Op dit moment is de 'viewer' voor wat er beschikbaar is in de gehele NMD database (zonder de kentallen) niet online beschikbaar omdat deze tijdelijk offline is gehaald. Deze zal rond de zomer in een verbeterde versie weer online komen. Verder is in de B&U, de MPG geen gunningscriterium en in de GWW wel. Het belang van sturing op MPG in de B&U is nog steeds groot, waardoor er geen significante verschillen zijn voor de doorontwikkeling van het stelsel voor B&U en GWW op het aspect snelheid.

2

SUGGESTIES VOOR VERSNELLING

Algemene aandachtspunten voor de doorontwikkeling van het MKI/MPG Stelsel op het gebied van snelheid zijn: uniformiteit, data bruikbaarheid, capaciteit uitbreiding en digitalisering. Dit zijn thema's die ook aan bod komen in de andere deelonderzoeken vanuit de werkgroep Circulair Bouwen. Op het gebied van snelheid zijn er per proces een aantal aanbevelingen om de doorlooptijd en/of de administratieve last en daarmee de algehele tijdsbesteding te kunnen versnellen. De NMD is op dit moment bezig met het versterken van hun team en zouden veel kunnen bijdragen in de doorontwikkeling op het gebied van digitalisering, uniforme werkwijze en communicatie vanuit Europa. Daarnaast spelen de anderen partijen in de sector ook een grote rol met het door ontwikkelen van software, eigen deskundigheid en uniforme werkwijze (in met name aanbestedingen en monitoring).

De onderstaande aanbevelingen zijn kort en bondig opgeschreven, omdat deze zijn afgeleid van een beperkt aantal interviews. Of een aanbeveling al dan niet wordt opgevolgd is afhankelijk van verschillende (andere) factoren, die niet zijn onderzocht in dit onderzoek. Het zijn daarom suggesties, die soms nader onderzocht moeten worden.

Processtap 1. uitvoeren LCA/EPD

- aanbeveling 1.1: Een doorontwikkeling van LCA uitvoer instrumenten zou bevorderend kunnen zijn voor de snelheid van het opstellen (en toetsen) van een LCA. Op dit moment worden er veel LCA's handmatig opgesteld waarin veel ruimte bestaat voor foutgevoeligheid en tijdrovende ongestructureerde controles. Met digitale LCA uitvoer instrumenten is ook het aanpassen van uitgangspunten en het automatisch doorvoeren van de wijzigingen op de desbetreffende processen te versnellen.;
- aanbeveling 1.2: Er moet in een comité eens kritisch nagedacht worden over het vraagstuk: kwantiteit (snel meer LCA/MKI data verkrijgen) versus de nauwkeurigheid van data. De laatste grofweg 20 % nauwkeurigheid kost relatief de meeste tijd voor het opstellen van een LCA. Dit betekent dat over een zelfde tijdspan genomen, bijvoorbeeld 98 % van alle producten uitgewerkt kunnen worden met een 80 % nauwkeurigheid, of er wordt gekozen voor het creëren van LCA's voor 20 % van de bestaande producten met een nauwkeurigheid van 98 %. Het ontwikkelen van LCA's van alle bestaande producten en met een maximale nauwkeurigheid is praktisch gezien niet realistisch in een periode van de komende 5-10 jaar. Vandaar dat er een bewuste en realistische afweging gemaakt zou moeten worden op dit vraagstuk. Er zou hier een onderscheid gemaakt kunnen worden tussen de ontwerpfase en de aanbestedingsfase. Voor de ontwerpfase volstaan minder gedetailleerde LCA's om ontwerpkeuzes te maken, terwijl in de aanbesteding mogelijk een hoger detailniveau wenselijk is. Het lijkt alsof de drang naar detail, ten koste gaat van snelheid en ons doel om meer data in de NMD te krijgen. Onze aanbeveling is om dit te beleggen in een werkgroep of commissie en de mogelijkheden nader te onderzoeken;
- aanbeveling 1.3: Er lijkt behoefte aan een landelijke standaard werkwijze (aanvullend aan de Bepalingsmethode): met daarin richtlijnen over het bepalen van gegevens, omrekenhulpsystemen voor eenduidigheid over eenheden, een vaste dossier opbouw, een mappen structuur, minimale vereisten, de uitgesloten en aanpassingen en tekensoftware niveaus. Rijkswaterstaat denkt momenteel na over het oprichten van een kenniscentrum, wellicht kan deze suggestie daarin opgenomen worden.

Processtap 2. toetsing LCA

- aanbeveling 2.1: Het is wenselijk om de NMD toetscapaciteit te vergroten. Ook de toelatingsprocedure van gecertificeerde LCA-deskundigen bij de NMD moet worden versneld. Dit moet worden besproken

met de NMD. Er is vanuit de NMD ook vraag naar meer LCA-deskundigen die zich aanmelden om erkend toetsers te worden, wat zowel meer kenbaarheid als werving vraagt;

- aanbeveling 2.2: Wanneer er meer gebruik wordt gemaakt van digitale LCA uitvoer instrumenten bestaat er ook een mogelijkheid voor 'vooraf getoetste LCA's'. Hoewel hier een deel kwalitatieve controle achterwege blijft, is het de overweging waard om instrumenten in te richten op dat zij door de mogelijkheden in de invoer automatisch leiden tot een getoetste LCA bij gebruik van de tool. Hierdoor wordt de afhankelijkheid van de capaciteit van toetsers verkleind. Het is interessant om dit nader te onderzoeken;
- aanbeveling 2.3: Het aantal entiteiten dat bevoegd is voor het toetsen van categorie 3 data vergroten, waardoor de afhankelijk van de NMD wordt verkleind. Bijvoorbeeld een LCA bureau een licentie vergeven om ook erkend te mogen toetsen.

Processtap 3. opnemen LCA in NMD

- aanbeveling 3.1: Het invoeren van LCA's in de NMD is omslachtig en foutgevoelig. Het is wenselijk om dit te automatiseren. Een suggestie die daarvoor in de interviews wordt gegeven is het gebruik van API's (digitale automatische verwijzing).

Processtap 4. gebruik van rekeninstrumenten

- aanbeveling 4.1: Voor DuboCalc van Rijkswaterstaat geldt dat de manier waarop dit instrument wordt ingezet in tenders, om veel aanvullende handmatig ingevulde LCA's vraagt. Een suggestie kan zijn voor de overheid om het instrument verder door te ontwikkelen, of een beter aanbestedingsprotocol te ontwikkelen, zodat er geen handmatige onderbouwing van partijen meer nodig is. Deze handmatig ingevulde LCA's zijn tijdrovend om op te stellen en het kost veel tijd om ze te controleren;
- aanbeveling 4.2: faciliteren van omreken tools voor eenduidigheid over eenheden, leeswijzers en/of richtlijnen (zie aanbeveling 1.3);
- aanbeveling 4.3: Er kan meer transparantie en communicatie plaatsvinden met betrekking tot de data in de NMD. Op dit moment is er weinig informatie over installaties en vragen de productkaarten soms meer toelichting over wat het bevat. Ook is er behoefte aan uitleg over nieuwe ontwikkelingen die juist wel of niet gaan plaatsvinden. Bij updates van de data kunnen bijvoorbeeld bijpassende 'release notes' worden vervaardigd die vertellen wat de wijzigingen inhouden, in plaats van alleen 'er is iets toegevoegd'.

Processtap 6. monitoring en uitvoering

- aanbeveling 6.1: Monitoring staat nog in de kinderschoenen, maar iedereen is het erover eens dat dit voor een circulaire bouweconomie essentieel is. Omdat er nog veel onduidelijk is over monitoring, lijken partijen hetzelfde 'wiel' te moeten uitvinden. Er kan betere documentatie over het monitoringproces worden ontwikkeld, dat ook zou moeten aansluiten op de digitalisering. Een algemene werkwijze zou helpen met eenduidigheid over het opslaan van een aanbestedingsdossier en het gericht te kunnen extraheren van relevante gegevens voor monitoring. Voor een deel wordt dit onderzocht binnen de ROK CE en GWW van Rijkswaterstaat, maar dit behoeft breder in de sector aandacht (o.a. bij lagere overheden).

Processtap 7. optimaliseren van het systeem

- aanbeveling 7.1: Het is wenselijk om de voorspelbaarheid van wijzigingen van buitenaf (oa. vanuit Europa) voorspelbaarder te maken;
 - er zou een concrete planning opgesteld kunnen worden en beheerd vanuit de NMD, waarbij de updates vanuit Europa (via BZK) consequent worden gecommuniceerd;
- aanbeveling 7.2: Er kunnen betere afspraken over het gebruik van data worden gemaakt in Europa.
 - het Nederlandse model zou beter aan kunnen/moeten sluiten op de weegmethode vanuit Europa. Ofwel de Nederlandse aanvullingen op laten nemen in Europees beleid om eenduidigheid te hebben over de bepaling van de MKI/MPG in Europa. Hierdoor wordt niet alleen in NL veel tijd bespaard, maar in heel Europa;
 - het is mogelijk interessant om te lobbyen voor een Europese NMD, die vanuit Europa wordt gevoerd met dezelfde achtergrond data. Duitsland gebruikt bijvoorbeeld een andere database, waardoor de LCA's niet met Nederland zijn te vergelijken;

- het kan waardevol zijn om het voor Europese producenten makkelijker te maken om hun LCA data om te zetten naar Nederlandse data. Hierdoor kan veel meer data worden gebruikt in Nederland, waardoor tijd wordt bespaard door dubbele LCA's in Europa.

Bijlage(n)

BIJLAGE: VERSLAGEN VAN DE AFGENOMEN INTERVIEWS

Ter voorbereiding van de interviews, hebben we de geselecteerde experts de volgende instructie gestuurd:

Uw bent onlangs (mondeling) geïnformeerd over het project 'Doorontwikkeling MKI/MPG Stelsel - Aspect Snelheid'. RVO ondersteunt de ontwikkeling van de Transitie agenda Circulaire Bouw als onderdeel van het Rijksbrede programma Circulaire Economie, zowel in het proces als in de inhoud. Een van de elementen is de inrichting van het zogenoemde basiskamp in 2023. Om dit basiskamp gereed te hebben is er een werkgroep vanuit het TT CBE opgericht voor het thema, doorontwikkeling stelsel circulariteit voor de gebouwde omgeving.

Om een advies te generen voor de doorontwikkelingen van het stelsel circulariteit zijn er in de werkgroep verschillende focus aspecten aangebracht. Het aspect snelheid is een belangrijk focus punt hierin waar de volgende vraag is gesteld; in hoeverre draagt de huidige inrichting van het stelsel bij aan een korte tijdbesteding en onnodige administratielast voor gebruikers? In eerste instantie moet het bouwproces en de daarbij komende uitvoering voorop staan. Het is niet de bedoeling dat het meet en monitoringstelsel vertragingen op legt voor de uitvoering van bouwplannen en een aannemer belemmert in z'n uitvoerwerkzaamheden. Dit is belangrijk om mee te nemen in de doorontwikkeling van de snelheid van het stelsel.

Wij zouden u graag interviewen om een beeld te krijgen van de kansen en belemmeringen die van invloed zijn op de snelheid van het stelsel. Het interview betreft een mondelinge inventarisatie aan de hand van onderstaande vragenlijst. Op de pagina hieronder hebben wij een overzicht geschetst van de processtappen van het stelsel. De processtappen zijn verdeeld in de volgende onderdelen:

- 1 Uitvoer van LCA - EPD;
- 2 Toetsing;
- 3 Opnemen LCA in NMD;
- 4 Gebruik van rekeninstrumenten;
- 5 Bouwbesluit:
 - Ontwerptraject;
 - Vergunning;
 - Inkoop.
- 6 Monitoring en uitvoering;
- 7 Optimaliseren van het systeem.

Deze hoofdstappen willen we graag met u doorlopen om erachter te komen waar de impact zit op de snelheid van het stelsel onder andere door kennis, capaciteit en administratieve last.

Aantekeningen interview 1: Opdrachtgever - Rijkswaterstaat - Monique Dorresteijn

Omwille van de beperkte tijd voor dit project, zijn de aantekeningen van de interviews niet gedetailleerd uitgeschreven.

Monique is lid van het PDAO team en houdt zich bij Rijkswaterstaat bezig met duurzaam inkopen. Ze is onder andere verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van DuboCalc.

Antwoorden snelheid.

1) Uitvoeren LCA: Wij laten als RWS veel Categorie 3 data opstellen. Dit gaat erg langzaam. Wat hierbij opvallend is dat Categorie 3 data niet getoetst hoeft te worden door een erkend LCA-deskundige, maar gecheckt moet worden door NMD zelf. Wij vragen de NMD om dit te doen / wij geven aan welke data behoefte aan is. Het is eigenlijk wat omstreden, omdat de NMD dit weer uitvraagt aan de markt (wij kunnen die niet goed doen, omdat wij aan allerlei aanbestedingsregels zitten). En de NMD heeft onvoldoende capaciteit om deze Categorie 3 te checken.

2) Toetsing LCA: Wij vragen in aanbestedingen om getoetste LCA's. Echter blijkt het toetsingsproces te langzaam te gaan (cat 1 toetsing). Wij willen circa 6 weken na gunning een verdiept PvA van de aannemer, maar omdat LCA's dan nog niet getoetst zijn, is dit lastig te toetsen voor ons.

4) Instrumenten: Als er wijzigingen zijn in de bepalingsmethode, dan kost het tijd om dit te verwerken in instrumenten (voor ons DuboCalc). Als wij die wijzigingen konden zien aankomen, dan zouden we daar als instrumenthouders op kunnen inspelen. Echter, een goede planning van de NMD wat voor wijzigingen er te verwachten zijn, is er niet. Veranderingen uit de EU komen nooit plotseling! Suggesties:

- betere planning vanuit de NMD;
- NMD zou echt afgevaardigde in Europa moeten hebben, of daar dit op. Zodat wetgevingswijzigingen uit Brussel veel eerder gecommuniceerd kunnen worden.

5) Het omrekenen van eenheden in de ontwerpfasen kost veel tijd. We merken in projecten dat de productkaarten van NMD vraagt om bepaalde eenheden, maar dat in onze projecten andere eenheden worden aangeleverd (bijv m² of ton damwand). De waterschappen vragen nu om een omreken tabel. Suggestie:

- omreken tabel ontwikkelen;
- omreken module koppelen aan productkaarten in NMD. Meteen omgerekend in verschillende eenheden.

6) Als we gaan monitoren, dan komen we altijd oude data en achterhaalde databases tegen. Dit is ook logisch, omdat het vaak even geleden is dat de berekening is gemaakt. Vaak blijkt dan dat de data toch niet goed is. Dit beïnvloed snelheid doordat het tot discussies leidt over het al dan niet nakomen van de verplichtingen door de aannemer.

Aantekeningen Interview 2: LCA-bureau - NIBE - Mantijn van Leeuwen

Omwille van de beperkte tijd voor dit project, zijn de aantekeningen van de interviews niet gedetailleerd uitgeschreven.

Tijdsverloop in het Stelsel

Vraag 1

In hoeverre ziet u de tijdsbesteding en doorlooptijd van het stelsel als problematisch voor een (circulaire) bouweconomie?

Ja, zeker. Het vastzitten/niet vooruit kunnen door te weinig data, incomplete data kunnen we niet goed vooruit. Relatie datakwaliteit/nauwkeurigheid en snelheid opstellen. Met minder kwaliteit kan het veel sneller. Niet voor alles is hoge nauwkeurigheid nodig. voor aanbestedingen overigens wel. Aanbeveling commissie jurisprudentie over nauwkeurigheid LCA data in aanbestedingen. Voor ontwerpstudies en beleid e.d. is het wel heel nuttig. Producent specifieke cat.3.

Voor complete set data gaat het 10 jaar duren voor alle data, te laat voor transitie.

Vraag 2

Met het oog op alle processtappen binnen het stelsel, waar zit volgens u de grootste impact op de snelheid van uitvoering (tijdsbesteding en doorlooptijd)?

1,2,3 duurt heel lang, berekening erna gaat vrij snel. In dubocalc e.d., mpg. Nauwkeurigheid is daar wel laag. Bottleneck zit in 1,2,3. Die is self-induced door toetsingsprotocol, en dat komt weer door hoge nauwkeurigheidseis. Opname is handmatig met invoermodule, is vreselijk proces.

35 producten invoeren: dagen lang invoeren. Het is data uit software naar software, moet met api kunnen (eind dit jaar?).

Vraag 3

a. Welke processtappen doorloopt u (het meest)?

1,2,3, veel meer 1

80 % GWW, komt nooit in de NMD. Duizenden goedgekeurde profielen die nooit in de NMD terecht komen. Producent vertrouwelijk,

Belangrijkste gunningsvoordeel uit GWW is mki, dus voor jezelf

Zodra je gunningsvoordeel onderscheidend op MKI maakt in de B&U krijg je waarschijnlijk zelfde effect.

Advies getoetst buiten NMD mag. Nu ook ongetoetst en pas na gunning.

b. Zou u een schatting kunnen maken van de gemiddelde doorlooptijd en gemiddelde tijdsbesteding van deze processtappen op basis van uw eigen ervaringen?

Opstellen: 3 dagen tot 3 jaar. Termijn strakke regie 12 weken 1 dag in de week (maar is de helft) bij bedrijf die het nog nooit gedaan heeft. Elke 2 weken les en zelf bouwen, dan toetsen. Daarna kun je het (nu 10 bedrijven per maand, dat lukt). Dan nog toetsing. Ligt sterk aan partij die data levert, zowel motivatie en ervaring. Met huidige software kan het binnen een uur als alles al ingericht is. Nu 40.000 per jaar, unieke producten. uiteindelijk 3 miljoen producten nodig voor dekking.

Toetsing: 2-3 weken. Wel afhankelijk van beschikbaarheid toetsers.

Opname NMD: halfuur werk per product. Toetsers controle. Praktijk gaat er best veel fout, errors, toetsbeschikbaarheid, duurt vaak langer. Wel binnen een week geregeld en live.

Procesonderdelen

Vraag 4. (Proces 1 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van de uitvoer van een LCA?

Producent veel invloed via datacollectie. Brongegevens boven water krijgen kost eerste keer veel moeite.

Daarna ingericht in bedrijfsvoering en gaat het sneller.

Ook veel tijd bij eerste keer moet je goed naar datakwaliteit en milieuprofielen kijken, bijv. alle grondstoffen.

Dat kost best wat tijd. 15 uur, vaak 3-4 weken. Milieuprofielen opstellen en beschikbaar stellen via rethink.

Grote producenten stellen dit ondertussen soms zelf op in simapro

Mogelijke versnelling via cloud simapro. Dan kan dit gekoppeld aan rethink.

b. Ziet u hier een onderscheid tussen categorie 1, 2 en 3 data in de uitvoeringssnelheid?

Cat1 is duidelijk

Categorie 2: moeite mee, want eisen voor representativiteit zijn streng (80 % branche dekkend). Lukt eigenlijk vaak niet meer, dekking lukt niet, spreiding max 10 % lukt ook niet. Dan komt het niet door toetsing heen, moet je splitsen maar dat lukt ook niet.

Als er goede categorie 3 is kan categorie 2 wel weg, dus dat is niet per sé erg. Slechte producenten gaan zich verschuilen, goede producenten hebben cat1. Bij goede categorie 3, voldoende cat1, is categorie 2 niet per se nodig. categorie 2 beton is echt essentieel. Betonmortelbedrijven hebben niet echt behoefte aan categorie 1.

Vraag 5. (Proces 2 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van de uitvoer van de toetsing van een LCA?

Snelheid bepaald door nauwkeurigheid van het stelsel. Daardoor toetsing moeilijker en langer, aanvullende eisen e.d. komen elk jaar erbij. Toetsing op hoogste niveau, dat is keuze NMD. Kan zomaar 40 vragen opleveren, die weer verwerkt moeten worden. soms toetsing meer tijd dan opstellen. Heel precies. Drang naar nauwkeurigheid > doorlooptijd/bestede tijd > kosten.

Kunnen we transitie versnellen door minder nauwkeurige dataset? Vermoeden mantijn van wel

Ook in europa, bijna niemand een generieke dataset, dus ook europees geen alternatief.

Nederlandse scenario's verhinderen ook gebruik europese data. Epd's ecoplatform bijv. eis nederlandse scenario's loslaten. En overstappen op set 2 is ook nodig. op dit moment buitenlandse epd's voor grondstoffen niet goed bruikbaar, door aanvullende eisen op set 1 (tox). Dat hindert snelheid ontwikkeling.

b. Ziet u hier een onderscheid tussen categorie 1, 2 en 3 data in de uitvoeringssnelheid?

Lichte toets 3 is wel sneller.

1 en 2 toetsing is qua snelheid gelijk, mits dossier goed.

Vraag 6 (Proces 3 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van de opname van een LCA in de NMD?

NMD automatisering, dan kan dit veel sneller.

In buitenland via API tientallen producten per minuut invoeren

b. Ziet u hier een onderscheid tussen categorie 1, 2 en 3 data in de uitvoeringssnelheid?

Vraag 7 (Proces 4 uit afbeelding)

Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid bij de toepassing van milieudata in rekeninstrumenten?

Vraag 8 (Proces 5 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van het toepassen van milieudata in ontwerptrajecten?

b. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van het toepassen van milieudata in vergunningstrajecten?

c. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van het toepassen van milieudata in inkooptrajecten?

Vraag 9 (Proces 6 uit afbeelding)

Monitoring van de daadwerkelijke uitvoering ten opzichte van de plannen wordt niet veel gedaan, maar is in opkomst. Wat zijn in dit proces de barrières in het kader van tijdsperspectief? (het monitoren zelf / het opzetten & ontwikkelen van een monitoringssysteem)

Vraag 10 (Proces 7 uit afbeelding)

Welke sub-taken vergen de meeste tijd binnen het optimaliseren van het systeem? (bijv. updaten bepalingmethode, toetsingsprotocol, updaten data, EU context integreren, etc.)

Vroeger had NMD geen geld, dus geen verbetering. Dat is nu opgelost. Nu zit de pijn vooral in de onderzoekscapaciteit van de bureaus. Bijv. categorie 3 maken, maar ook onderzoeken naar forfaitaire eol scenario's, implementatie ervan, opdrachtverlening duurt lang, uitvoering duurt lang, implementatie duurt lang. Capaciteit deskundigen is beperkt. TIC komt niet overal aan toe. Draait op beperkte set van aantal deskundigen.

Bijv. Mod. D project implementatie nog niet gedaan.

Vertraging vaak nog bij NMD. Nu wel meer mensen, maar weinig LCA-deskundigheid in team. Wel nu ook externe capaciteit ingehuurd bij 2 partijen op LCA.

Als NMD zelf 10 deskundigen zou hebben zou dit veel sneller zijn

Internationaal gezien geen uitzondering, specialisten zitten niet bij dit soort stichtingen.

Ecoinvent lukt dit wel door koppeling universiteit. Wel lang geworsteld met verdienmodel. Nu wel beter, zij hebben wel echt goede mensen en toponderzoekers.

Waarom heeft elk land eigenlijk een eigen stichting? Waarom geen Europese topstichting? Eigenlijk moet NL stapje terug. We wijken af van andere landen, is irritant en vertraagd transitie. Buurlanden doen allemaal hetzelfde. Internationaal instituut zou dit misschien beter kunnen.

Verbetering en Advies

Vraag 11

Welk advies zou u geven ter verbetering van het stelsel om de transitie richting een circulaire bouwconomie te versnellen?

Vraag 12

Zijn er nog dingen die we niet besproken hebben die u nog graag wil mee geven in ons onderzoek? (m.b.t. snelheid)

In andere landen zie je meer, we moeten in NL kijken wat automatisering kan brengen voor stelsel. In Noorwegen geautomatiseerde geverifieerde epd's. kunnen we niet met automatisering epd's uit erkend stelsel draaien? Hier laten we nog wat liggen met elkaar.

Vooraf valideren tools, vastzetten tool en dan snellere toetsing doordat per product dit niet meer volledig hoeft.

Voor een deel al wel gedaan, toetsers doen nu sneller toetsen bij bekende tools, maar is niet geformaliseerd. Mantijn ziet wel wat in validatie van tools. Vooral voor producten die we heel goed kennen (bijv. beton).

Aantekeningen interview 3: De NMD - NMD - Jan-Willem Groot (directeur) + John drissen

Omwille van de beperkte tijd voor dit project, zijn de aantekeningen van de interviews niet gedetailleerd uitgeschreven.

Vraag 1.

Met het oog op alle processtappen binnen het stelsel, waar zit volgens u de grootste impact op de snelheid van uitvoering (tijdsbesteding en doorlooptijd)?

Tijd: uitvoeren van LCA, te weinig LCA experts, kost ook geld, en zit tijd in de in- en uitvoer en review.

Vraag 2.

Waarom duurt aanmelding voor een kandidaat 'gecertificeerde LCA deskundige' zo lang? We krijgen uit de markt de opmerking dat dit een stroperig proces is.

Op dit moment moet dat via de technische inhoudelijke commissie (TIC). Er is een procedure, aantal voorwaarden, aantonen van de ervaringen in LCA, en het aantal aanmeldingen is ook laag momenteel. Zou NMD ook meer een kenniscentrum moeten worden? Dat zou kunnen

Vraag 3.

Waarom wordt categorie 3 data van RWS (behoefte voor RWS) via de NMD uitgevraagd? Heeft dit alleen maar met de inkoopstrategie van RWS te maken? Of is dit een afspraak met de NMD? We kregen terug dat dit een vrij omslachtig proces is.

Veel behoefte categorie 3, vrije nieuwe data, voor inkopers RWS, categorie 3 is nu wel getoetst. Het wordt als project zijnde uitgevoerd in samenwerking van NMD met Rijkswaterstaat. Wel worden de LCA's uitgevoerd door andere partijen. Op deze manier is en blijft de data eigendom van NMD.

Vraag 4.

Er keert vaker terug dat er een capaciteitsprobleem hangt bij de NMD, is dit een capaciteitsprobleem à Is geld? Of gaat het om prioriteit? Waarom?

Dit problemen herkennen wij zeker Op dit moment zijn we met 12 man. Er is een ontwikkeling doorgemaakt. De ontwikkelingsvraag zit nu in ICT ontwikkeling, skills, geld, database team moet versterkt worden, meer projectleiders en secretarissen, misschien wel beleidsmedewerkers of IT- kunde, en daarna als die basis goed loopt ook meer behoefte aan communicatie.

Vraag 5.

Instrumenten krijgen laat te horen wat planning vanuit Brussel is via NMD. Moet ministerie buitenlandse zaken (BZK) daar niet een rol in spelen?

BZK zit wekelijks in Brussel. Zij communiceren met ons wanneer nodig. Intern zijn daar nu mensen op gezet. wijzigingen in Nederland goed gecommuniceerd aanvulling opgekomen, in het stelsel in Nederland goeie dingen zitten en willen we aanstellen aan Europa ook hier baat bij hebben.

Vraag 6.

Hoe met Europa? NMD moet koppelingen maken? +A2 norm (19 effecten). Zullen er problemen ontstaan wanneer de bestaande kaarten aangepast moeten naar nieuwe norm? Is hier een planning voor?

Normen op LCA product niveau en op bouw niveau zijn twee verschillende dingen
In Europa sommige modules optioneel en bij ons verplicht, grootste verschillen zijn op bouwwerk niveau, heeft te maken met bouwbesluit,
minimale verschillen op LCA niveau, grote deel licht bij de informatie,
buitenlandse LCA is niet 1 op 1 op te nemen, andere soort data, het wel of niet gebruiken van module D, nieuwe Europese impact categorieën 19 i.p.v. 11.

Vraag 7.

Europese producenten willen vaak niet meehelpen met het publiceren van hun producten in de NMD omdat ze weer door nog een systeem heen moeten en dit veel tijd kost. Zijn er oplossingen te bedenken voor het beschikbaar stellen of koppelen van Europese data op Nederlands niveau?

Duitse producenten laten LCA maken met GABI software

Zijn manieren om het om te zetten van de ene naar de andere processen,
Maximaal milieu data beschikbaar wil stellen, mooi als je kunt doorlinken.

Vraag 8.

Vanuit de B&U gezien, waarom worden de beschikbare productkaarten niet gepubliceerd, zodat producenten en leveranciers weten wat er aan productkaarten beschikbaar is? Voor de GWW is er meer beschikbaar.

Achterliggende data is eigendom van de fabrikant, dus laten we niet zien, de viewer om inzichtelijk te maken om een overzicht te hebben, enkele maanden geleden uit de lucht gehaald, eind juli zal de viewer weer online komen, achterliggende data.

De data is sowieso beschikbaar via de instrumenten.

Extra opmerkingen nav Roel

Kring toetsen, met een aantal LCA experts die van elkaar leren

Uniform toetsen - lopend project - handleiding minder interpretatie ruimte

MPG afhankelijkheid van invoeren persoon

Toetsing handhaving steeds beter wordt.

De MPG wordt gedaan met bepaalde installaties, maar bij bouwproces verandert het, dan zijn ze dat verplicht om te verantwoorden en te wijziging in MPG, de toetsers moet dat meenemen, maar de vraag is wel wie toetst dit? MPG kan iedereen invoeren na bouwen, misschien certificering?

Systeem bestaat uit markt, wij en dan weer markt

we gaan aan de slag met een verificatie tool van de rekeninstrumenten

Aantekeningen interview 4: Annemer - Heijmans - Marcel Muskens

Omwillen van de beperkte tijd voor dit project, zijn de aantekeningen van de interviews niet gedetailleerd uitgeschreven.

Tijdsverloop in het Stelsel

Vraag 1

In hoeverre ziet u de tijdsbesteding en doorlooptijd van het stelsel als problematisch voor een (circulaire) bouweconomie?

Tijdsbesteding is kostbaar, en dus per definitie problematisch in aannemerij

Zo efficiënt mogelijk inrichten, tenderkosten enorm i.r.t. projecten, geen vergoedingen.

Tijd/snelheid niet het grootste probleem. Eenduidigheid wel, wat vervolgens weer veel tijd kost. Scope afbakening kost erg veel tijd, niet efficiënt. Eenduidigheid alle OG's zelfde manier zou veel snelheid/tijdschelen.

Vraag 2

Met het oog op alle processtappen binnen het stelsel, waar zit volgens u de grootste impact op de snelheid van uitvoering (tijdsbesteding en doorlooptijd)?

Scope afbakening (past bij toepassing) zit meeste tijd/snelheid risico in.

Vraag 3

a. Welke processtappen doorloopt u (het meest)?

Opstellen eigen LCA's, berekenen MKI (niet met rekeninstrument) toepassen. 2, 3, 7 NIET. 2, 3 niet erg, 7 wel jammer, willen ze meer doen.

b. Zou u een schatting kunnen maken van de gemiddelde doorlooptijd en gemiddelde tijdsbesteding van deze processtappen op basis van uw eigen ervaringen?

2-3 dagen bestede tijd LCA opstellen compleet (excl. toetsing) met ondersteuning deskundige. Mensen die input verzamelen ook 2-3 dagen (bestede tijd). Doorlooptijd maanden (incl toetsing). Capaciteit issue.

Procesonderdelen

Vraag 4. (Proces 1 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van de uitvoer van een LCA?

LCA-methodiek kan vrij snel, maar voorbereiding kan lang duren, zwaartepuntanalyse, welke producten, de mensen die producten maken moeten kennis krijgen van MKI (basis). Kost veel tijd.

b. Ziet u hier een onderscheid tussen categorie 1, 2 en 3 data in de uitvoeringssnelheid?

2 en 3 doet heijmans. Idee is dat dat nog langer duurt (vooral 2, bijv. PCR asfalt, 2-3 jaar). Cat 1 lijkt het snelst, cat 3 geen ervaring.

Vraag 5. (Proces 2 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van de uitvoer van de toetsing van een LCA?

Cat.1 lca grotendeels afhankelijk van beschikbaarheid deskundigen. Meestal binnen paar maanden incl opstellen LCA. Toetsing aanbidding ook capaciteit.

b. Ziet u hier een onderscheid tussen categorie 1, 2 en 3 data in de uitvoeringssnelheid?

Vraag 6 (Proces 3 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van de opname van een LCA in de NMD?

qua

b. Ziet u hier een onderscheid tussen categorie 1, 2 en 3 data in de uitvoeringssnelheid?

Vraag 7 (Proces 4 uit afbeelding)

Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid bij de toepassing van milieudata in rekeninstrumenten?

Dubocalc niet gebruikt - wel als viewer om de data te zien. NIBE REthink voor cat 1 opstellen

Waarom DC niet gekoppeld aan bestaande calculatiesoftware? Dat lijkt heel logisch. Bestaande software aanvullen.

Vraag 8 (Proces 5 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van het toepassen van milieudata in ontwerptrajecten?

b. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van het toepassen van milieudata in vergunningstrajecten?

c. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van het toepassen van milieudata in inkooptrajecten?

Kennis van betrokken deelnemers erg belangrijk + capaciteit (intern mki-specialisten, tenderteam, iedereen moet er mee om kunnen gaan, kost veel tijd) + LCA-deskundige

Scope afbakening

Ontwerp is bepalend voor MKI, ontwerprichting. Mki al vroeg introduceren.

Vertragende factor in aanbesteding meestal niet snelheid van stelsel, meestal rondom eenduidigheid.

Plus moment van getoetste aanbieding MKI. Soms op moment van aanbieding, soms later.

Aanbieding MKI hoeft vind heijmans niet dubbel getekend. Ook hier eenduidigheid, altijd zelfde. Soms echter direct na aanbesteding.

Tooling die beschikbaar is (excel, formats)

Beschikbare data (en waar vind je die, en is niet uniform)

Vraag 9 (Proces 6 uit afbeelding)

Monitoring van de daadwerkelijke uitvoering ten opzichte van de plannen wordt niet veel gedaan, maar is in opkomst. Wat zijn in dit proces de barrières in het kader van tijdsperspectief?(het monitoren zelf / het opzetten & ontwikkelen van een monitoringssysteem)

Geen barrières, behalve eenduidigheid uitvragen van monitoring.

Financiële systemen matchen niet altijd de hoeveelheden / eenheden.

Monitoring hoeveelheden vaak minst inzichtelijk.

Monitoring neigt vaak naar inhoud LCA, niet de hoeveelheden etc.

Vraag 10 (Proces 7 uit afbeelding)

Welke sub-taken vergen de meeste tijd binnen het optimaliseren van het systeem? (bijv. updaten bepalingmethode, toetsingsprotocol, updaten data, EU context integreren, etc.)

Verbetering en Advies

Vraag 11

Welk advies zou u geven ter verbetering van het stelsel om de transitie richting een circulaire bouwconomie te versnellen?

Meer cat. 3 en branche data (cat.2)

Cat 3 is erbij gekomen in hogedrukpan. Budgetten erg laag, veel druk, snel. Biedt wel een basis voor updates en finetunen (bijv. machine brandstof combi's). maar: versies is ook niet ideaal, dat is ook gevaarlijk, lastig bij

te houden. Het helpt wel als cat 3 en cat 2 goed zijn en goed te vinden zijn, en dat wijzigingen gecommuniceerd worden. erg veel zoeken, ook naar verschillen. Nieuwe rapporten geven niet duidelijk verschillen aan. Nieuwe spelregels leeswijzer met wijzigingen/markeringen ook wenselijk. Kost veel tijd.

Branche zou erg fijn zijn, ook PCR's nodig.

Aandachtspunt in GWW concurrentiemodel, dus PCR regels nodig, en branche data.

Uitvragen, scope e.d. eenduidigheid erg wenselijk, en doorzicht naar komende jaren langere termijn. Visie op ontwikkeling en uitvragen duidelijk. Het is bijna niet te volgen, vooral bij verschillende opdrachtgevers. RWS nog redelijk consistent, daarbuiten veel inconsistentie.

Genen van de aannemers willen ook onderscheidend vermogen, het nét anders lezen van contract e.d., creëert ook creativiteit, moet je niet willen doodslaan. Eenduidigheid heeft dus ook keerzijde, speelveld van uitdaging wel duidelijk maken. GWW gunnen we ook de uitdaging.

Rekentools: ervaring met bijv. Rethink NIBE. Soort tussentool om zelf LCA te bouwen. Dat helpt ons wel om inzicht te creëren. In wat er toe doet in een LCA. Wat zijn de effecten van de onderdelen binnen een LCA.

Waar zitten de zwartepunten, en daarin verbeteren. Ecochain ook eigen tool. Ook simapro, maar dat is dan

wel weer de basis van alles, maar wel erg complex, in aanschaf, installatie, begrip, gebruik. Begrijpbaar maken van zoiets, toegankelijker maken, biedt heel veel kennis en inzicht in milieu impact.

Inzicht met bijv. rethink is erg nuttig. LCA wereld en aannemerswereld kan daardoor samengebracht worden. Groen betontool bijv.

Het kost erg veel tijd uiteindelijk in de markt om al deze tools te ontwikkelen en gebruiken, meer regie vanuit de overheid zou helpen. NMD viewer al lang eruit.

Marcel wil alleen weten wat er in de NMD staat, maar dat is nauwelijks zichtbaar, alleen via tools die half werken.

Karakterisatieset nieuwe is nog veel belangrijker.

Data van de NMD is marcel eigenlijk gewoon klaar mee. Vroeger gewoon csv exports, nu niet meer. Die simpele data-export alleen naar rekeninstrumenten is gewoon absurd. Dit moet gewoon beschikbaar voor iedereen. Grootste blokkade is NMD door niet beschikbaar maken data. Maak een afspraak met simapro oid landelijk beschikbaar NMD data. Mensen binnen bedrijven gaan dan gewoon zelf aan de slag met de data. Dit beperkt ook de doorlooptijd. Die tools van bureaus zijn leuk, maar je moet wel weer deskundig zijn. vooral om voordeligste pad te vinden. Verdienmodel/databescherming NMD echt een blokkade.

Begin met alle tools (simapro, etc) gratis beschikbaar stellen, faciliteren dataportal.

Vraag 12

Zijn er nog dingen die we niet besproken hebben die u nog graag wil mee geven in ons onderzoek? (m.b.t. snelheid)

Aantekeningen interview 5: Toetsers/ beheerder - Aveco de Bondt - Kamiel Jansen

Omwille van de beperkte tijd voor dit project, zijn de aantekeningen van de interviews niet gedetailleerd uitgeschreven.

Tijdsverloop in het Stelsel

Vraag 1

In hoeverre ziet u de tijdsbesteding en doorlooptijd van het stelsel als problematisch voor een (circulaire) bouweconomie?

Vrij grote tijdsbesteding bij opstellen LCA's, en dat is belemmerend. Ook doordat tijd geld is, en dus belemmering voor kleinere partijen en Europese partijen met EU LCA's. ook vrij veel tijd in bijv. eol scenario, vooral bij innovatie. Allemaal dingen die in de toekomst plaatsvinden. Bij meer eenduidigheid in eol gaat dit veel sneller.

Vraag 2

Met het oog op alle processtappen binnen het stelsel, waar zit volgens u de grootste impact op de snelheid van uitvoering (tijdsbesteding en doorlooptijd)?

1. opstellen van LCA

Invullen in NMD modules kost veel tijd. Handmatig is foutgevoelig en tijdrovend, onnodige stress voor het invullen en reviewen. Kan sneller en beter via API o.i.d.. na insturen en keuren heel snel.

Vraag 3

a. Welke processtappen doorloopt u (het meest)?

1 en 2, ook wel 4 en 5, Opstellen van de EPD en toetsing, maar minder tijd mee kwijt, begeleiden van tenders, meeste dingen zelf in Excel, niet met de rekentools.

b. Zou u een schatting kunnen maken van de gemiddelde doorlooptijd en gemiddelde tijdsbesteding van deze processtappen op basis van uw eigen ervaringen?

Opstellen: 6-8 weken indien te plannen, meestal meeste tijd/risico in verzamelen gegevens bij leveranciers en producenten, wat kan zorgen voor veel doorlooptijd. Heel traject daardoor vaak veel langer

Toetsing: meestal sneller, maximaal 2 dagen, kan wel vaker heen en weer (+-dagen) doorlooptijd wat langer, inclusief inplannen +- 1-2 weken

4 en 5 lopen helemaal mee met aanbesteding. Doorlooptijd hangt af van aanbesteding, niet stelsel. Bij hele korte aanbestedingen weet je wel dat nieuwe LCA's niet kan. Als die een maand duurt weet je dat je geen volledige LCA's kunt uitwerken, alleen gebruiken als ze al op de plank liggen. Dus tenderstrategie wordt wel aangepast.

Procesonderdelen

Vraag 4. (Proces 1 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van de uitvoer van een LCA?

Voornaamst: input data verzameling. Vaak producent van product. Soms weer de leverancier van de producent (verder in keten). Terugvaloptie is wel generieke data, maar dat is worst-case.

b. Ziet u hier een onderscheid tussen categorie 1, 2 en 3 data in de uitvoeringssnelheid?

Cat. 3 is generieke data dus kan sneller. De experts hebben hier minder belang, dus die spreken is dan wel lastiger. Dat wordt dan de vertragende factor.

Cat. 2 is wel sneller want niet specifieke data, maar wel veel bewijsvoering/rapportering die veel tijd kost.

Cat.1 vooral producent, afhankelijk hoe goed de data verzameling van de producent is.

Vraag 5. (Processtap 2 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van de uitvoer van de toetsing van een LCA?

Is de LCA opgesteld in een tool die specifiek is opgesteld voor NL markt (bijv. Ecochain of Rethink). Bij handmatige opstellen veel meer kans op menselijke errors, daardoor ook veel meer werk in toetsen. Bijv. verpakkingsmateriaal lastig handmatig. Uiteindelijke product-LCA's altijd in tool. Scheelt voor verschillende producten heel veel tijd. Ecochain asfalt factor 20. Materieelstukken bijv. lastiger, dan verschil minder groot. Ook veel winst in rapportages, gaat automatisch. Echt significant. Simapro wel gebruiken voor analyse e.d.

b. Ziet u hier een onderscheid tussen categorie 1, 2 en 3 data in de uitvoeringssnelheid?

Tools zijn voor cat.1 data. Cat.1 is makkelijker toetsten dan cat 2 data. Cat 2 altijd samenvoeging volgens spelregels, en over samenvoeging is discussie mogelijk, meer aannames e.d.

Cat 3 wordt niet echt getoetst. Vakinhoudelijk prima toets. LCA methodisch niet zo veel voor.

Vraag 6 (Proces 3 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van de opname van een LCA in de NMD?
qua tijd wel soepel, kan meer automatisering.

b. Ziet u hier een onderscheid tussen categorie 1, 2 en 3 data in de uitvoeringssnelheid?

Vraag 7 (Proces 4 uit afbeelding)

Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid bij de toepassing van milieudata in rekeninstrumenten?

Wat heel veel tijd kan schelen, vooral bij GWW: NMD omschrijving heel summier, dan zoeken naar bijbehorend rapport. Naamgeving/herleidbaarheid naar rapport heel lastig, linkje zou helpen. Ook de eenheden meerdere beschikbaar maken (bijv. volume en kg altijd weergeven).

Vraag 8 (Proces 5 uit afbeelding)

a. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van het toepassen van milieudata in ontwerptrajecten?

b. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van het toepassen van milieudata in vergunningstrajecten?

c. Welke aspecten en partijen hebben invloed op de snelheid van het toepassen van milieudata in inkooptrajecten?

Meestal aanbestedingen, ook wel OG. Objectenbibliotheek is wel goed idee, opzet wel is oké. Schaling e.d. ook daar niet zo duidelijk.

Voortrajecten bijv. SO, ook daar die eenheden erg belangrijk. Matchen vaak niet met eenheden aannemer.

Vraag 9 (Proces 6 uit afbeelding)

Monitoring van de daadwerkelijke uitvoering ten opzichte van de plannen wordt niet veel gedaan, maar is in opkomst. Wat zijn in dit proces de barrières in het kader van tijdsperspectief? (het monitoren zelf / het opzetten & ontwikkelen van een monitoringssysteem)

Vraag 10 (Proces 7 uit afbeelding)

Welke sub-taken vergen de meeste tijd binnen het optimaliseren van het systeem? (bijv. updaten bepalingmethode, toetsingsprotocol, updaten data, EU context integreren, etc.)

Verbetering en Advies

Vraag 11

Welk advies zou u geven ter verbetering van het stelsel om de transitie richting een circulaire bouwconomie te versnellen?

Algemene: LCA is geen vast cijfer, is een bandbreedte met onzekerheden. Vooral in aanbestedingen gaat het tot in groot detail. Dat is wetenschappelijk niet te verdedigen. Onzekerheden zijn groot, vooral bij cat 3 e.d. beter vermelden of mee omgaan in stelsel.

Te weinig LCA-experts, zorgt voor heel veel druk. OG's leggen veel druk op reviewers door snelle toets termijnen (bijv. 1 week). Veel toetsers ook alleen op bepaalde onderwerpen. Nu echt een bottleneck.

Vraag 12

Zijn er nog dingen die we niet besproken hebben die u nog graag wil mee geven in ons onderzoek? (m.b.t. snelheid)

Er moet nagedacht worden over hoe we meer mensen LCA-expert kunnen maken

Richting NMD: aanvraag nieuwe LCA-expert duurt heel lang, nu al 1 jaar bij collega Kamiel. Remt ook ontwikkeling van collega.

Als we genoeg mensen hebben mag de levensduur van LCA's naar beneden, richting 2 jaar. Geldigheid is nu vrij lang voor de snelheid van ontwikkeling. Capaciteit experts is dan wel aandachtspunt.

